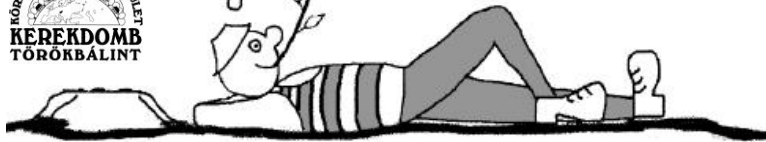

Kék Ég

2016

ŐSZ

A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszi kiadványa

Szépen alakul a kerékpáros hálózat Törökbálinton

Az elmúlt hónapokban sok minden történt kerékpáros ügyekben:

Áprilisban Budaörsszel közösen **beadtunk egy pályázatot**, amelyben a 2018-ra elkészülő Budapest-Balaton (Bu-Ba) kerékpárúthoz kapcsolódó szakaszok tervezéséhez és kivitelezéséhez kértünk támogatást. Budaörs a kettős körforgalomtól a buszjárta út mellett vezetné le a kerékpáros forgalmát a patak mellé a DEPO-hoz. Törökbálint a Mária Segítség! kápolnától a Raktárvárosi út mellett közelítené meg a Bu-Ba útvonalat. Ezzel Budaörs is elérhetővé válna számunkra biztonságos kerékpárúton. A pályázat részét képezi a Hegyalja út és az Árpád utca is, hogy két oktatási intézményt: egy bölcsit és egy ovit is bekapcsoljunk a hálózatba. A pályázat eredményhirdetése október végére várható.

Ha nem sikerül megnyerni a pályázatot, akkor sem állunk le! A képviselő testület által az idei évre biztosított keretből megterveztetjük a **Raktárvárosi út melletti kerékpárutat**. Hogy ne veszítsünk időt, árajánlatokat kérünk be 4 tervező cégtől, és olyan szerződést kötünk a nyertessel, amelyben szerepel, hogy akkor lép életbe a megállapodás, ha sikertelen lett a pályázat.

Az **idei kivitelezésekre** sokáig kellett várnunk. Nyár elejére ígérték a munkát, de különböző okok miatt csak kora ősszel indult a nyomok felfestése. Ez is két körösre sikeredett. Először nem a szerződésben vállalt minőségben, csak festékszórással készítették el a burkolati jeleket. Amikor jeleztük a tévedést, elismerték a hibát, de hetekre leállt minden. Szeptember eleje lett, mire elkezdték átjavítani a vastagabb,

tartósabb technológiával a jelzéseket. A tervezett táblák pedig szeptember végén kerültek csak a helyükre.

Két kisebb építési feladat vár még idén megvalósításra a megfelelő burkolatjelek felfestésén és a tervezett táblák kihelyezésén túl. A Kisfaludy és a Vasút utca közötti átvezetés, valamint a Szent István utca, Kinizsi utca és Meredek utca csomópontja. Nem érthető, hogy miért nem indul a kivitelezés, mivel megvan minden engedély hozzá. Remélem, mikor Ön olvassa a cikket, már folyik ezeken a helyszíneken is a munka. Vagy már el is készült?

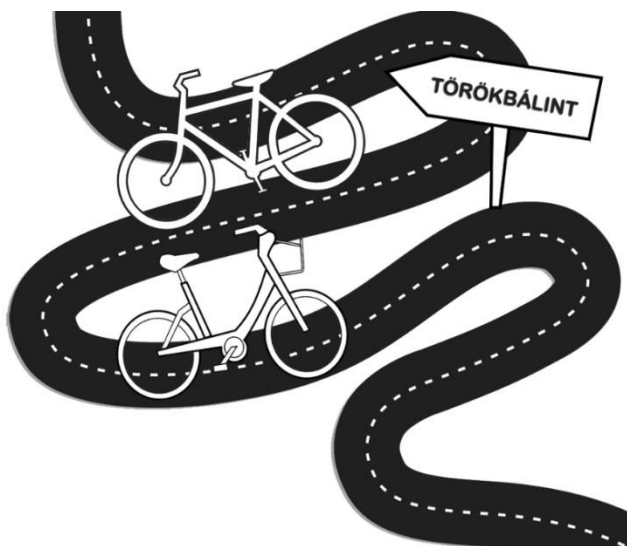
Öröm látni, hogy **egyre többen használják** az iskolák kerékpártárolóit! Szeptember első hetében egy levéllel kerestünk meg sok törökbálinti családot, melyben javasoltuk, hogy használják a gyerekek is, a felnőttek is minél gyakrabban a kerékpáros hálózatot és a kerékpártámaszokat. Sajnos nem minden osztály levelezőlistájára jutott el a levél, ezért most a Kék Ég-ben is közzéteszük:

„Kedves Szülőtársak!

Egyre teljesebb a törökbálinti kerékpáros nyomokból álló hálózat! (A kerékpáros nyom a bringázóknak ajánlott viszonylag kis forgalmú, szép, biztonságos útvonalakat jelöli, illetve felhívja az

autósok figyelmét a biciklisekre, ezzel növelve a közlekedés biztonságát.) Az augusztus végén, szeptember elején felfestett szakaszokkal szinte a település bármely részéből elérhetők kerékpáros nyomon közintézményeink, közülük is a gyerekeink számára legfontosabbak: az iskolák.

Bringázz a suliba! Ezzel a címmel a Kerékpáros Klub indított mozgalmat, amihez a Bálinti Bringások is javasolják, hogy minél többen csatlakozzunk! Rendelkezésre áll a kerékpáros hálózat, készek a kerékpártámaszok mindhárom iskolaépületnél és szerencsére sokan használják is már ezeket. De nem elegendő! A nagyobb diákoknak javasoljuk, hogy váltsanak bringára! Mert akkor indul, amikor akarjuk, mert helyben a leggyorsabb, mert nem szennyez, mert jó biciklizni és mert **a mozgás = stresszmentesség, egészség**. A kisebbek között szülői vezetésű bringavonatokat

célszerű alakítani, az egy vonalon lakó ismerős gyerekekből és szülőkből. A közös kerékpározások során lehet megtanítani a gyerekeknek a biztonságos, odafigyelő, okos kerékpározást. Kerékpárouzzunk!

És nem csak az iskolákba! **Havonta egy-egy szombat délutánon** Törökbálinton biciklizzünk egy kicsit - együtt! Találkozunk - beszélgetünk - biciklizünk - beszélgetünk - hazamegyünk. Találkozunk azokkal, akik számára érdekes, fontos a kerékpározás. Figyeljék a kerekdomb.hu oldalt és a pénteki törökbálinti e-Hírlevelet! Találkozó a Munkácsy Mihály Múvelődési Háznál. A településen belül néhány km-t tekerünk, majd egy alkalmas helyen beszélgetünk egy kicsit.

De természetesen nem állunk meg: mi is hajtunk tovább. A cél egy olyan kerékpáros hálózat, amelyen a kisebbeket is nyugodtan elengedhetjük iskolába és a szomszéd települések is elérhetővé válnak kerékpárral.

Barna Zsolt Zimándy Ignác Iskola, Fernengel András Bálint Márton Iskola”

Minden gond, nyűg és zötykölődés ellenére: **már látszik a vége!** A törökbálinti kerékpáros hálózat megvalósuló szakaszai egy rendszeré állnak össze, aminek már egy kézen megszámolható elemei hiányoznak csupán. Az Auchan mögött ki kell alakítani a kerékpáros nyomot a vasúti sínig, ahol kapcsolódni lehet majd a Bu-Ba Törökbálintot elhagyó, Biatorbágyra vezető szakaszához. A Tükörhegyről a Kápolna utca mellett egy második levezető utat is ki kell alakítani, valószínűleg a Forrás utcánál. A vasúti megállóhely mellett át kell vezetni a kerékpárosokat Budaörs Ny-i végébe. De a legnagyobb hátralévő falat mindenképpen a Raktárvárosi út! Őszintén remélem, hogy mire a balatoni út megvalósul Etyekig, addigra Törökbálint kerékpáros hálózata is kiteljesedik. **Addig még két évünk van ...**

Fernengel András

A tervezett Tükörhegyi Bevásárlóközpontól

A hivatalosan Tükörhegy Center-nek nevezett létesítményről már sokan hallottak. Sokan viszont nem, például a legtöbb önkormányzati képviselő számára is csupán akkor derült ki, mit terveznek, amikor a helyi építési szabályzatban a létesítmény építését segítő módosításokról kellett volna szavazniuk. A Tükörhegyi Közéleti Egyesület tavasszal lakossági fórumot szervezett azért, hogy a helyiek feltehessék kérdéseiket az építetőknek, azok pedig figyelembe vehessék a lakosság igényeit. Szőke Pétert, a terület önkormányzati képviselőjét kérdeztem:

- Milyen lesz a Bevásárlóközpont?

- Ez egy 1700 négyzetméter alapterületű komplexum lesz, nagyjából háromszor akkora, mint a törökbálinti Tesco. A tervek szerint lesz benne CBA Prima, orvosi rendelő, minőségi fitneszterem.

- Hogyan reagált a lakosság a tervezett beruházásra?

- Volt, aki teljesen elzárkózott, hallani sem akart semmiről, ami zavarja a csendet és a nyugalmat. Volt, aki örült neki. Volt, aki attól tartott, hogy a központ nagy forgalmat és zajt fog generálni, mert nem csak a helyieket szolgálja ki, hanem ahhoz, hogy rentábilis legyen, a környező településekről is szükséges vásárlókat bevonítani. Volt, aki azt mondta, nem ekkora mértékűt szeretne. Ismerve a környéken álló üres épületeket (Kika, Bricostore, Outlet), sokan nem szeretnék, ha egy újabb szellemcsarnokunk lenne, ha esetleg nem váltja be a hozzá fűzött reményeket. Sok hiedelem és információ keringett, szükséges volt tisztázni.

- Sikeres volt a fórum?

- Az építető, Hajdú Péter, az építésszek és a cég vezetője is eljöttek, konstruktív hozzáállást tanúsítottak, minden kérdésre válaszoltak, a lakossági igények hatására módosítások készültek. Nem azon a helyszínen lesz a beruházás, ahol eredetileg tervezték, hanem a közvetlenül a körforgalom mellett. Eredetileg beljebb lett volna, mely nagyobb tükörhegyi autóforgalmat generált volna, de a tulajdonos telekcserét kért, így a Tükörhegy szélén lesz a létesítmény. Léghőszigetelő és egyéb zajkeltő eszköz nem helyezhető el a tetőn. Az új helyszín miatt az épület most újratervezés alatt van, valószínű emiatt lesz még egy lakossági fórum.

- Valóban meg fog növekedni a forgalom?

- Nehéz kérdés, most is nagy a forgalom. Csináltunk egy forgalomszámlálást a Ke-rekdomb Egyesülettel 2011-ben, ezt minél előbb meg kéne ismételni. Én nem hiszem, hogy túl nagy lenne a forgalomnövekedés, mert akármerről jön az ember, három másik, nagyobb bevásárlóközponttal találkozik, mielőtt ideérne, így túl sokan nem fognak idáig eljönni.

- A szolgáltatások mellett milyen haszna lesz a központnak még a városra nézve?

- A minőséginek tervezett szolgáltatások mellett iparűzési és építményadóban jelentkezik majd bevétel, a beruházó törökbálinti munkaerő alkalmazását ígérte.

- Hol fognak parkolni a vendégek?

- Jogszály írja elő, hogy mennyi parkolót kell elhelyezni. Volt olyan megoldási javaslat, hogy közterületen legyen a magánberuházás parkolója, de ezt természetesen elvetettük. Lesz felszíni és föld alatti parkoló is.

- Az épületmagasság illeszkedik a városképbe?

- Olyan féket építettünk be, hogy semmilyen épület nem lehet 6 méternél magasabb a Balassi Bálint utca szintjénél, hogy a környező házak kilátását ne rontsa. Az építési övezet amúgy 7.5 métert engedélyez. Az újabb tervek jelenleg készülnek, terveink szerint egy következő lakossági fórumon bemutatásra kerülnek.

Starzynski Zsolt

Kerékpáros felmérés – 2016

Törökbálinton a település méreteihez, adottságaihoz képest meglehetősen kevesen választják – településen belüli utazásaikhoz – a kerékpárt, pedig a kerékpározás – egyes vélekedésekkel ellentétben – nem úri hóbort vagy egy radikális kisebbség mániája... Az elmúlt évtizedekben egyre több településen tapasztalták meg, hogy a kerékpáros infrastruktúra – és így a kerékpározás – fejlesztése jótékonyan hat a település életére:

- egyes területeken csökkenti a gépjárműforgalmat,
- a forgalom visszaesésének köszönhetően csökken a zaj- és légszennyezés mértéke,
- nő a közlekedésbiztonság,
- a közterületek terhelésének csökkenésével javul a települési környezet élhetősége, a város értéke,
- a nem motorizált közlekedési módok további előnye a személytelen autósforgalommal szemben, hogy a közlekedő emberek közötti találkozások hozzájárulhatnak a helyi közösség alakulásához, aktív működéséhez.

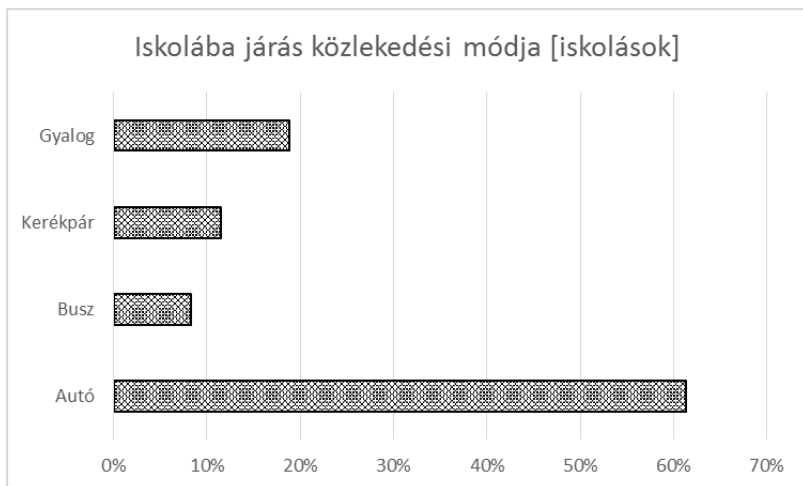
Ahhoz, hogy a kerékpáros közlekedés fejlődésnek indulhasson Törökbálinton, sokat kell tenni, azonban mindennek az alapja, hogy megfelelő ismeretekkel rendelkezünk. Ezért, a törökbálinti kerékpározás lehetőségeinek és problémáinak megismerése érdekében, 2016. június eleje és július közepe között végeztünk egy online felmérést, amelynek kérdőíveit közel 300 fő töltötte ki.

Mivel az iskolák a legnagyobb helyi forgalomvonzó létesítmények közé tartoznak, ezért az itt élőknek szóló általános kérdőív mellett készítettünk egy másikat a törökbálinti iskolákba járó gyerekeknek. A kérdőíveket összesen 289 fő töltötte ki (általános: 192 fő, iskolások: 97 fő), így – elsősorban a mintanagyság miatt – az eredményeket nem tekinthetjük reprezentatívnak, de nagymértékben segíthetik a problémák, szükséges intézkedések körének meghatározását, továbbá pontosan tükrözik közel 300 törökbálinti kerékpározási szokásait és a kerékpározás lehetőségeiről alkotott véleményét.

Az eredmények alapján elmondható, hogy az emberek túlnyomó része tud és szeret is kerékpározni, azonban csak 35%-uk kerékpározik rendszeresen a településen – miközben 76%-uk többet szeretne kerékpározni – azaz az esetleges kerékpáros fejlesztések egészen biztos hasznosulnának.

Kiemelten vizsgáltuk az iskolások közlekedési szokásait, az eredmények elkeserítő állapotot tükröznek: a válaszadó **iskolások 61%-a minden nap autóval érkezik az iskolába**, mindössze 11%-uk jár kerékpárral. Ennek a jelenségnek a negatív hatásai nem csak az iskolák közvetlen környezetében (alacsony közlekedésbiztonság, légszennyezés, élhető környezet hiánya, konfliktusok), hanem a település úthálózatának jelentős részén jelentkezik a csúcsidőszakokban, továbbá rendkívül rossz üzenetet közvetít a felnövekvő generáció felé (autóközpontú gondolkodás). A „Szívesen járnék biciklivel iskolába” kérdésre azonban az iskolások 74%-a igennel válaszolt, azaz **óriási potenciál van a kerékpáros iskolába járás lehetőségében**, amivel

jelentős eredményeket lehetne elérni a közutak csúcsidei tehermentesítésében (különösen az iskolák környezetében).

1. ábra: Iskolába járáshoz választott közlekedési módjok aránya

Szomorú tendencia figyelhető meg a 2012. évben a Magyar Kerékpárosklub által végzett felmérés és a 2016. évi felmérésünk eredményeinek összevetése alapján: minden vizsgált utazási cél esetében **a kerékpárhasználat gyakorisága érdemi csökkenést mutat Törökbálinton.**

A kerékpározást akadályozó tényezőkre, illetve a kerékpározás lehetőségét segítő intézkedésekre vonatkozó kérdések alapján megállapítható, hogy **a kerékpárral közlekedők nem érzik biztonságban magukat a település útjain**, azaz Törökbálint közútjain nem biztosítottak a biztonságos kerékpáros közlekedés feltételei (az általános kérdőív kitöltőinek 85%-a szükségesnek látja az úthálózat biztonságosabbá tételét). Az eredményeket összevetve a 2012. évi felméréssel, **nem látható előrelépés a közlekedési infrastruktúra biztonságának növelésében.**

A szükségesnek vélt fejlesztések között a kerékpártárolók számának növelése is szerepel. Azonban meg kell jegyezni, hogy a 2012. évi felmérés eredményeihez képest – az elmúlt években történt fejlesztéseknek köszönhetően – csökkent azoknak az aránya, akik szükségesnek jelölték a kerékpártárolók telepítését.

Megkértük a válaszadókat, hogy 1 (egyáltalán nem) és 10 (teljes mértékben) között értékeljék, hogy Törökbálint mennyire kerékpárosbarát település. Az eredmények

alapján **Törökbálint nem kerékpárosbarát település**, 1-10 közötti skálán 3,82 osztályzatot kapott.

Az általános kérdőívben egy további kérdést tettünk fel, hogy a válaszadók mennyire tartják fontosnak a településünkön a kerékpározás lehetőségeinek fejlesztését. Az eredmény alapján a válaszadók **különösen fontosnak tartják a kerékpározás helyi lehetőségeinek fejlesztését**, 1 (egyáltalán nem) és 10 (teljes mértékben) között e terület fontossága 9,14-es osztályzatot kapott.

Összességében ugyanazt a megállapítást tehetjük, mint 2012-ben a Magyar Kerékpárosklub: **„Felmérésünk szerint a településen a kerékpáros közlekedésben még ki nem használt, jelentős potenciál van. Míg a rekreációs célú kerékpárhasználat a településen rendszeresnek mondható, addig a kerékpár közlekedési célú használata nem elterjedt. Megfelelő intézkedésekkel elérhető, hogy a kerékpárt jelenleg csak kikapcsolódáshoz használók körében is terjedjen annak közlekedési célú használata.”** A felmérés eredményeit megküldtük az Önkormányzatnak.

Hogyan tovább? Ha körülnézünk, azt látjuk, hogy a 2007-2013(2015) közötti Európai Unió forrásokból több tízmilliárd Forint felhasználásával több száz kilométer kerékpárút épült az országban, miközben 2016-ban annak örülhetünk Törökbálinton, hogy újabb utcákban festették fel a kerékpáros nyomokat... Természetesen a kerékpáros nyomok sok esetben megfelelő megoldást jelentenek (erre a legjobb példa a József Attila utca), de ki kell mondani: itt az ideje megérkezni a XXI. századba!

Olyan **jövőképet** kell kialakítani, amely biztosítja, hogy rövid időn belül **a legfontosabb célpontok** (iskolák, óvodák, művelődési ház, stb.) **biztonságosan elérhetőek legyenek mindenki számára** kerékpárral is. Ehhez egyrészt bátor és ésszerű ötletek, javaslatok szükségesek, másrészt következetesen ragaszkodni kell az élhető város kialakításának igényéhez. Ez utóbbi egyik sarokköve, hogy a helyi közutakat érintő beruházások előkészítése és tervezése során *alapelv kell legyen, hogy ne a forgalmi rend megtartásával történő, állagjavító beavatkozások (például burkolatcserre) történjenek, hanem a forgalmi rend és a forgalmi igények felülvizsgálatával komplex szemléletű változás történjen. Ennek során az útfelületet (ide értve a gyalogos és kerékpáros forgalom szempontjából meghatározó környező járda- és zöldfelületeket is) a kor igényeinek megfelelően újra kell osztani – szükség esetén a teljes keresztmetszet áttervezésével* (Budapest Közlekedésfejlesztési Stratégiájában megfogalmazottak alapján).

Az élhetőbb város kialakítását szolgáló kerékpáros jövőkép kialakítását segítő – a felmérés folytatásaként – a közeljövőben bemutatjuk az eddig felmerült ötleteket, újabb javaslatokat, amelyeket a helyi közösség véleményei alapján átdolgozunk, és azt Önkormányzat elé fogjuk terjeszteni (figyelje a Kerekdomb honlapját és Facebook oldalát!)

A felmérés eredményeinek színes ábrákkal kiegészített összefoglalója, illetve az eredmények teljes leírása a <http://www.kerekdomb.hu/index.php/kerekparos-ugyek/cikkek-kerekparos-temaban/614-kerekparos-felmeres-2016> oldalon tekinthető meg.

Barna Zsolt

Törökbálint és az Auchan

Az áruház igazgatója, Lakatos Tamás, tősgyökeres törökbálinti. Itt nőtt fel, a Kísérleti Iskolában tanult nyolc éven át. Sokan mondták ismerőseim közül, hogy nagyon közvetlen, segítőkész, Törökbálint ügyeit a szíven viselő ember. Először egy település-fejlesztéssel foglalkozó beszélgetésen találkoztunk személyesen, majd néhány környezeti vonatkozású gondolattal megkerestem, és nem csalódtam.

Nyár elején a Károlyi utca és az Auchan közötti, sokszor nagyon sáros gyalogutat lemurváztatta Elek Sándor polgármester úr. Ez az az út, ami átvezet a Dulácska völgyhíd alatt az áruház parkolójáig. Sokan használják és még többen használnák az útvonalat gyalogosan és kerékpárral, ha alkalmas lenne erre. Nagy lépés a murva, de ezen még elég döcögős a közlekedés. 2 méter széles aszfaltréteggel szeretné leburkolni a kőzúzalékot a település és az Auchan. Az áruházhoz közelebbi felét az aszfaltozásnak az Auchan szívesen kifizeti, a Károlyi utcához közelebbi felét Török-

bálint állja majd. Amennyiben a háttér munkákban nem lesz nagyobb fennakadás, a kivitelezésnek Lakatos Tamás még ebben az évben látja esélyét.

A kerékpáros hálózatba ezzel bekapcsolódna az Auchan és az egész bevásárló központ. A hálózat Biatorbágy felé vezető ága a patak mellett halad majd a Hosszú-rét utcán, hátulról kerüli meg az Auchan áruházat, és a vasúti sín mellé tér. Ezen a hátsó úton jelenleg két sávban, de egy irányban lehet közlekedni. A forgalommal szemben haladó kerékpáros nyom járdára terelése nem lenne szerencsés, mert nem életszerű, nagyon nehézkes és drága megoldás. Kérdésemre Lakatos Tamás elképzelhetőnek tartotta, hogy kétirányúvá tegye a forgalmat itt az önkormányzat, ami sokkal egyszerűbb, élhetőbb és olcsóbb megoldást tenne lehetővé a kerékpáros nyom kialakítására.

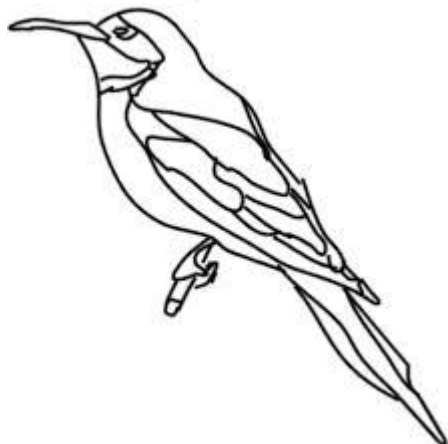
Ezen a hátsó úton, a parkoló kamionosok elképesztő mennyiségű szemetet dobálnak szét az út mellett. Három szemetest is kihelyezett az áruház, de sokan nem hajlandóak elvinni odáig sem a szemetüket, inkább eldobálják. További szemetesek elhelyezésével és a kamionos parkolás megtiltásával lehetne felszámolni ezt az áldatlan állapotot, ami az Auchan számára is hasznos lenne.

Megemlítettem a parkolóban elültetett fák állapotát is az áruház igazgatójának. Sok facsemete kipusztult, ami megmaradt, azok sem néznek ki húsz évesnek, mert nem kapnak elegendő vizet a nyári hónapokban, vegetálnak, a túlélésért küzdenek. Lakatos Tamás ígéretet tett a parkfenntartási munkákat végző céggel történő konzultációra, én pedig felajánlottam a Kerekdomb Egyesület segítségét akár a faültetésben, akár a falocsolásban.

Az Auchan fontos törökbálinti eseménynek tartja a Kerekdomb Futást, amit szívesen támogat a maga lehetőségein belül, az indulóknak adható ajándékokkal.

Lakatos Tamás egyik legfontosabb célja, hogy a törökbálinti Auchan-t minél közelebb vigye a törökbálintiakhoz. Sok jó példát lát: egyre többen járnak ide vásárolni a helyiek közül, mert felismerték, hogy az iparüzési adón keresztül, itteni vásárlásaikkal is Törökbálintot támogatják. Az is nagyon fontos és megható jelenség, hogy a mintegy 200 dolgozó körül, sokan, akik már 15-20 éve itt vannak, mennyire ragaszkodnak az áruházhoz és az épületben élő fákhöz. Az egyesület és az áruház kapcsolatfelvétele is egy lépés abba az irányba, hogy közelebb hozzuk az Auchan Törökbálinthoz.

Fernengel András

Madáretetés Törökbálinton!

Magyarország környezeti állapota nem igényli az egész éves madáretetés gyakorlatát, mert tavasztól ősziig elegendő táplálékhoz jutnak a vadon élő madarak a természetben. Az éjszakai fagyok megjelenésével viszont a táplálékbázis jelentősen összeszűkül, ezért a madaraknak segítségre lehet szükségük a jó kondíciójuk megőrzéséhez, a szűkös hónapok és a zord időjárás túléléséhez.

Sok éve végez madáretetést a Kerekdomb Egyesület a törökbálinti erdőkben. December elején a tartós fagyok megjelenésével minden évben több tucat önetető kerül kihelyezésre. Az önetetők fákra lógatott műanyag palackok, amelyeken egy etető nyílás kerül kialakításra. Az etetőket fekete napraforgó maggal töltjük fel. Az elmúlt évben már három útvonal mentén helyeztünk ki etetőket, „etetőkörönként” 15-25 darabot. A Kerekdomb Egyesület tagjai heti rendszerességgel ellenőrzik, feltöltik és szükség esetén pótolják a kihelyezett madáretetőket. Évente 600-700 kg magot csipegetnek fel a törökbálinti erdők szárnyas lakói a kihelyezett önetetőkből.

A Kerekdomb Egyesület Törökbálint lakóit is arra kéri, hogy minél nagyobb számban helyezzenek ki etetőket a kertekbe, parkokba a téli időszakban. Nagyon fontos a madáretetők folyamatos feltöltése, mert az odaszoktatott madarak naponta számítnak az elesésre és az etetés megszakadása a téli hideg időszakban az állatok pusztulásához vezethet.

A madarak számára kínálható eleségek:

Olajos magvak – napraforgó, szezám, tökmag

Gabonafélék – köles, rozs, árpa, búza

Gyümölcsfélék – alma, mazsola, bogyósok

Mogyoró, dió – félbetörve vagy héjával együtt enyhén összezúzva

Állati zsiradékok -például faggyú, háj, só- és fűszermentes szalonna

Az etetőkön leginkább a szén-, a kék- és a barátcinege, valamint a csuszka, a harkály, az erdei és a fenyőpinty, a meggyvágó, a zöldike, a tengelic és a csíz megjelenése várható.

Szép, hasznos és felelősségteljes elfoglaltság gyermeknek és felnőttnek egyaránt az etetőkön lakmározó madarak megfigyelése és fotózása.

Bővebb információt a madarokról, madáretetésről a Magyar Madártani Egyesület honlapján a www.mme.hu/madaretetes címen lehet olvasni.

A Kerekdomb Egyesület segít a kedvező áru, dekoratív etetők beszerzésében is Törökbálint lakói számára. Erről információt rövidesen a www.kerekdomb.hu honlapon lehet majd találni.

Fekete Lajos

Karvaly – a madáretetők ragadozója

Közeledik a madáretetés időszaka, ahol a leggyakoribb vendégek a kicsi énekesmadarak. Néha feltűnik egy kistermetű ragadozó, ami lecsap a madárseregre: ez a karvaly. A karvaly kistermetű, galamb nagyságú, hosszú faroktollakat viselő, szürkehátú, fehér hasú madár, a hasán keresztben futó világosbarna csíkokkal. Feltűnő a sárga lába, a nagy karmai és sárga szeme. A nőstények nagyobbak és barnásabbak. Méretüknek köszönhető, hogy a hímek főként kis énekesmadarakkal táplálkoznak, a tojók elkapják a rigókat, seregélyeket is. Karmai fontosak a vadászatban, az áldozatok rögzítésében. Az emészthetetlen tolltól, csonttól köpet formában szabadul meg.

A fészkeiket fákra építik kis ágakból. Tavasszal rakják kék, pöttyözött tojásaikat. 3-4 évig élnek. Hazánkban egész évben megtalálható a városoktól az erdőkig mindenhol.

A második világháború után nagyon lecsökkent a számuk Európában. Ennek az oka egy, a vetőmagok kezelésére szolgáló rovarirtó szer volt. A kezelt növényeket fogyasztó növényevőkben felhalmozódott a méreganyag, a növényevőkkel táplálkozó ragadozóba így még töményebben jutott a szerből. Ez sok madarat megölt, illetve hatására a tojók vékonyabb héjú tojásokat raktak, ami a költés során eltört a tojó alatt. Ezeket a szereket betiltották, azóta a karvalyok száma megnövekedett, ma már az egyik legelterjedtebb ragadozók közé tartozik. Törökbálinton is gyakran lehet látni!

Hazánkban védett, eszmei értéke 50.000 forint.

dr. Szedlay Gyöngyi

A Tuttobici-Hungarofondo Kerékpáros Klub

A Tuttobici Kerékpáros Klubot 2013-ban alapította Pécskövi Tibor azzal a céllal, hogy a helyi bringázni vágyó fiatalok professzionális útmutatást kapjanak a sportágban való elmélyülésnél. Néhány éve az etyeki Hungarofondo klubbal egyesülve látják el ezt a fontos feladatot. Tibor néhai barátja és kollégáján: Riczu Imrén keresztül ismerte meg a kilencszeres magyar bajnok Garamszegi Lászlót. Tibor Belgiából csábította haza Lászlót (közismertebb nevén: Ottót), és állást ajánlott neki a klubban edzőként. Pécskövi Tibort kérdeztem:

- Kik a tagjai az egyesületnek?

- A klubban 14-15 gyerek edz napi szinten. Tíz éves korig az etyeki partner egyesület foglalkozik a biciklispalántákkal, 10 éves kor felett pedig a törökbálinti részleg. A napi edzések a nyári időszakban délután 5 órakor kezdődnek és 7 órakor érnek véget. Szinte majdnem minden hétfvégén versenyek vannak vidéken, vagy valamely környező országban, melyre az egyesület tagjait saját kisbuszunkkal tudjuk szállítani.

- Miért volt szükséges az összefogás az etyeki klubbal?

- A költségek jobban eloszlanak, és meg tudjuk osztani a munkát is.

- Milyen képzést kapnak a fiatalok?

- A mindenkinek megadott jó biciklis tudásra alapozva a nagyon fiatalok az elején csak technikai gyakorlatokat végeznek. Mindenbe bevezetést kapnak, ami a bringázáshoz szükséges: pedáltechnika, pedálfordulat, hogyan kell tekerni, milyen lábfordulattal, hogyan kell ülni, kanyarodni, megállni és így tovább. Egy ügyes biciklis fölveszi a pénzt a földről anélkül, hogy megállna. A technikai edzéseken megtanulják a csapattagok, hogyan kell csapatban versenyezni, milyen a csapatban való mozgás. A kerékpározás egy taktikai sport, a csapatban van egy befutó és 8-10 ember segíti a győzelmét, folyamatosan dolgoznak ennek érdekében, ki kell dolgozni hogyan dugják el a többiek előtt, hogyan tud szélárnyékban

lenni, hogy minél kevesebb energiája vesszen kárba. A többiek mindenféle módon manipulálják a mezőnyt: rángatják, széthúzzák, ahogy éppen a befutó érdekei kívánják. A csapatban való kerékpározás tehát nem csak fizikai teljesítmény.

- Milyen aktuális sikereitek vannak?

- Egyesületünknek van egy para-ága. Jelenleg Ottó kint van Rióban, ahol Butu Csabát, a látássérült versenyzőnket kíséri. Csaba az egyesület színeiben versenyzik, hosszú idő óta először kijutó magyar válogatottként. Sokat dolgoztunk azon, hogy kikerüljön és kvalifikálni tudjon, például ciprusi, romániai edzőtáborban volt. Csaba román állampolgár, székelyudvarhelyi illetőségű, Ottó törökbálinti, ez azért is érdekes, mert a két város testvérvárosok.

- Miért tartod fontosnak a para-ágazatot?

- Bennem a paralimpiai teljesítmények sokkal nagyobb tiszteletet váltanak ki, mint egy ép fizikumú sportolóé. Ezek az atléták emberfeletti teljesítményeket visznek véghez, sokszor még a normál olimpián elért csúcsoakat is megdöntve.

Starzynski Zsolt

Zöld nyugat

Nyarlásunk idején volt szerencsém egy hetet egy dán család szomszédságában eltölteni. A néhány mondatos, főleg udvariassági beszélgetések során a környezeti kérdéseket csupán annyiban érintettük az apukával, hogy a dán tinédzsereknek nehéz a fejükbe verni, miért kell a kristálytisza 23-24 fokos északi vizek helyett a felkavart, iszapos Balatonban fürdőzni. Hanem, amikor láttam őket PET-palackos italokat hurcolni, akkor már konkrétan eszembe jutott a környezettudatosság kérdése. Vártam a pillanatot, hogy elleshessek egy-két trükköt, mozdulatot a délskandináv-észak-német precizitásból, ami a messzeföldön híres, zöld szemlélet tárgyasulásához vezette őket, vagy határozott kérdéseket (pl. hol van a településen a műanyagfeldolgozó, polar textil gyár, vagy a zúzó-gyűjtő, stb), amelyekben keresztül a szelektív hulladékgyűjtés tudományos elméletéből kaphattam volna ízelítőt.

Amíg erre vártam, eszembe jutottak azok a szomorú pillanatok, amikor a féléves-éves programban beütemezett napokon településünk utcáit ellepik a sárga zsákok. Háztartásonként hol egy, hol kettő-három is, sőt. A zsákok az esetek többségében szépen elrendezgetve várják a kocsit a kerítések mentén, az út szélén, stb. A zsákok alaposan tele is vannak, látszik, nagy gondot fordítanak rá, hogy teljesen megtelje-

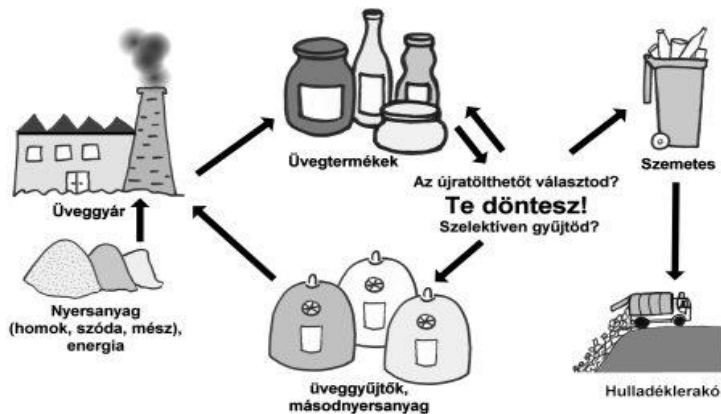
nek, olykor még a bekötésük is nehézkes. Azonban, ahogy közelebről szemléli az ember, kiderül, hogy a zsák sokszor nem is a palackoktól feszül, hanem az azokban lévő levegőtől!

Egyszerre egy ismerős színű villanás vonzza tekintetemet újra a dánokhoz. Szelektív hulladékgyűjtő zsákokkal a hátán-vállán egyensúlyoz apuka és két tini fia. A szemem kerekedik a levegővel teli petpalackoktól duzzadó zsákok láttán. A látásommal van baj, vagy mese az egész a nyugati világ zöld szemléletéről!? Könnybe lábad a szemem.

Mielőtt azonban elsírnám magam a csalódottságtól, eszembe jut: végre valami, amiben jobbak lehetünk a Nyugatnál, s ha egy dolog van, amiben lehetünk jobbak, talán több ilyenre is rábukkanunk, ha körülnézünk a házunk táján. Az első lépés minden esetre legyen a PET-palackok kezelése!

Ezúton tisztelettel kérek mindenkit, aki sok PET palackot használ, hogy azt a rengeteg időt, amit a levegővel teli palackok zsákba tömködésére, nehézkes zsákbekötésre, rendezgetésre fordít, azt inkább a palack összenyomásával tölts! Ezt követően egyszerűbb a kezelés, kisebb a térfogat, kevesebb a zsák.

Zorányi György

Mit tehetünk a szelektívbe?

Lassan mindenki megismerkedik a hulladékok szelektív gyűjtését segítő színes zsákokkal. A következőkben ezek használatához szedtünk össze pár hasznos információt.

A SÁRGA ZSÁK

A sárga zsákok műanyag hulladékok gyűjtésére szolgálnak. Mi kerülhet ebbe a zsákba?

- üdítős- és ásványvizes PET palackok,
- kiöblített háztartási flakonok és azok lecsavart kupakjai (pl. samponos, öblítő, habfürdős, hypós, mosogatós),
- háztartásban előforduló tiszta fóliák (szatyrok, tasakok, csomagoló fóliák),
- csomagolóanyagok (PP, PE, HDPE jelzésűek),
- kimosott tejes-, joghurtos poharak

Mire kell figyelni?

- Mossuk ki a zsíros, olajos, háztartási vegyi anyaggal szennyezett (nem kimosott) flakont, margarinos dobozt, élelmiszer-maradványt tartalmazó műanyagot,
- Ne dobjunk bele hungarocellt, CD-lemezt, magnó- és videokazettát, egyéb műanyagoknak ítélt hulladékot (pl. nejlonharisnya),
- Ne tegyünk bele növényvédőszerrel, festékkel szennyezett műanyag csomagolást.

A SZÜRKE ZSÁK

A szürke zsák fémhulladék gyűjtésére szolgál. Mi kerülhet ebbe a zsákba?

- háztartási fémhulladékok pl. evőeszközök
- fémdobozok (üdítős, sörös, konzerves dobozok)
- kiöblített és laposra taposott italos (kombinált) dobozok (tejes, gyümölcsleves)

Mire kell figyelni?

- Mossuk ki a kutya és macskaeledeles dobozokat, konzerves dobozokat.
- Ne dobjunk bele vegyszeres, festékes fémdobozokat.

A KÉK ZSÁK (nálunk Törökbálinton papírdoboz vagy egyéni kötegelés)

A kék zsákok papír gyűjtésére szolgálnak. Mi kerülhet ebbe a zsákba (dobozba)?

- újságok (napilapok, magazinok, folyóiratok),
- füzetek,
- könyvek
- hullámpapírok,

- csomagolópapírok,
- kartondobozok.

Mire kell figyelni?

- Mossuk le az élelmiszer-maradványokat és egyéb szennyeződések tartalmazó (például olajos, zsíros, oldószeres) papírokat,
- Ne dobjunk bele használt papír zsebkendőt, szalvétákat, pelenkát.

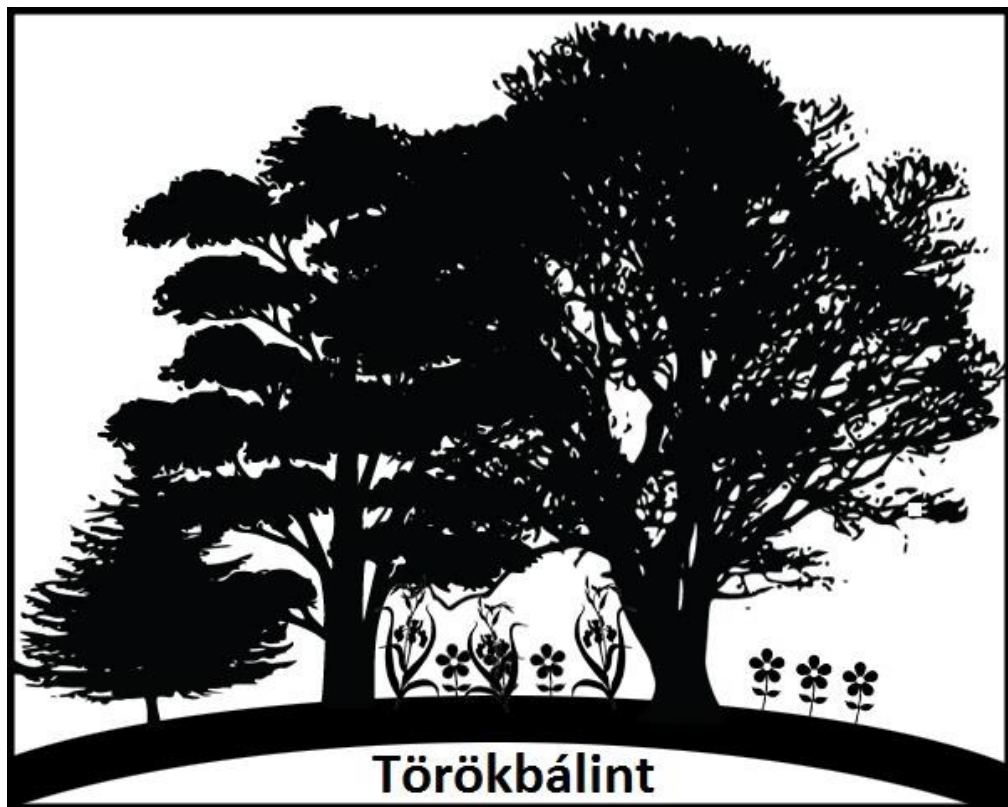
Hova tegyük a többi hulladékot?

Az egyéb hulladékok elhelyezésére több lehetőség is szolgál. Ilyenek többek között a következők:

- Hulladékgyűjtő szigetek: öblös üvegeknek 3 helyen Törökbálinton (Munkácsy Mihály u. 79., a Baross Gábor utca-Bajcsy Zsilinszky utca találkozásánál, valamint a Márta utca-Hegyalja utca találkozásánál).
- Veszélyeshulladék-gyűjtés: évente 1 alkalommal a Föld napjához (04.22.) legközelebbi hétvégén.
- Házhoz menő lomtalanítás: évente 1 alkalommal március 1. és október 31. között (megrendelhető legalább 7 nappal korábban a 30/788-99-59-es számon vagy a torokbalint@deszolg.hu email-címen).
- Biofilter telephelye a Kinizsi utcában: étolaj átvevő hely.
- Multik a környéken: használtruha gyűjtő konténer, elektronikai hulladék, elemek.
- Városgondnokság telephelye: 1 zsáknyi sitt / fő / alkalom, és használt gumiabroncs (Téglagyárnál a Malomdűlő felé vezető út végén pénteken délutánonként (13h-17h) és szombaton délelőttönként (10h-14h))
- Komposztálás egyénileg
- Zöldhulladék gyűjtés: március 16. és november 30. között 2 hetente (speciális zsákokban, vagy speciális zsinórral összekötözve)

Mindezekről részletesebben tájékozódhat egyesületünk honlapján (www.kerekdomb.hu) a közélet című menüben található hulladéknaptár oldalon, vagy a Törökbálinti Városgondnokság honlapján (www.tbvg.hu).

dr. Horváth Gyöngyi

Faültetés Törökbálinton

Ha megnézzük a település közterületeiről az elmúlt századokban készült fényképeket vagy akár csak Erdős Tamás 30 éves képeit, felismerjük a jellegzetes házakat, utcaképeket. Egy fontos különbség viszont szembetűnő: sokkal kevesebb köztéri fa élt annak idején Törökbálint utcáin, mint ma. A rendszerváltást követő évtizedekben részben az önkormányzat kezdeményezései, részben Gyurasits Tamás, részben a Kerekbomb Egyesület faültetései lassan változtattak az általános utcaképen: egyre több járda mellé kerültek kisebb-nagyobb, vegyes fajú vagy egységes fasorok. A legszebbek közé tartoznak a Kinizsi utca korai juharsora, a Hegyalja és a Diósi úti hárs-köris-gyertyán fasorok valamint a Kápolna utca hársfái és virágos kőrisei. Az egyesület szellemi háttérmunkával (helyek keresése, egyeztetés a lakossággal, fajok választása, árajánlatok kérése), kétkézi munkával (őszi ültetés, tavaszi metszés és tányérozás, nyári locsolás, csemeték szállítása), sőt több alkalommal anyagilag is

támogatta ezt a folyamatot (csemeték beszerzésével). Az utóbbi évtizedek rendszernek mondható 50-100 fás őszi ültetéseit most megtöbbszörözte a tavalyi okos akció, amikor az önkormányzat által beszerzett csemeték közül igényelhettek a házuk előtti közterületre fácskákat a tulajdonosok. Jól haladunk ezen az úton. Vannak néha összezörrenések a lakosok és a tervezett fasorok között, de lassan haladunk előre. Az is fontos a településkép szempontjából, hogy a Tükörhegy fái szépen növekednek. Ma már nem olyan csupaszak az ottani utcák, mint 15 éve.

Szerintem még mindig sok olyan hely van Törökbálinton, amelyek hangulatán, kinézetén sokat javítana néhány fa. A Bajcsy-n is tovább lehet folytatni majd a nyárfák kiváltását platánokkal, a Kinizsi utcában is pótolni fogják a nyárákat. Nagyon szép lenne az is, ha a Törökbálinton a környező településekkel összekötő utak mellé fasorokat telepítenénk. Vidéken sok helyen csodálatos fasorok szegélyezik az utakat. Ezek lehetnek a következő évek fejlesztési irányjai.

A fás, ligetes településképp nem csak hangulatos, de enyhítően árnyas-hűvös a nyári hőségben, megfogja a por és a zaj egy részét és sok szén-dioxidot köt meg. Békésebbek, nyugodtabbak vagyunk, jobban érezzük magunkat zöld környezetben. E mellett forintban is kifejezhető értéknövelő tényező, mivel az ingatlanok árában megmutatkozik azok környezetének faállománya is.

Mi minden tőlünk telhetőt megteszünk annak érdekében, hogy ez a pozitív folyamat tovább haladjon és gyorsuljon Törökbálinton. Kérjük az ön segítségét is: javasoljon olyan közterületi helyeket, ahova elkelne néhány vagy akár sok facsemete! Írja meg véleményét az info@kerekdomb.hu címre!

Ahogy erősödnek, nőnek a település fái, egyre inkább igaz, hogy Törökbálint a sportok és a fák városa.

Fernengel András

Kék Ég - A Kerekdomb Környezetvédelmi Egyesület időszaki kiadványa

Szerkesztő: dr. Horváth Gyöngyi

E számunk szerzői: Fernengel András, Starzynski Zsolt, dr. Szedlay Gyöngyi, Barna Zsolt,

Fekete Lajos, Zorányi György, dr. Horváth Gyöngyi, Zeke Andrea

Készült a Conin-Print Kft. nyomdájában 4000 példányban

Az egyesület postacíme: 2045 Törökbálint Felsővár u. 68.

Telefon: 23/331-546, e-mail: info@kerekdomb.hu

Ízelítő egyesületünk őszi programjaiból

- Komposztláda osztás a Törökbálinti Önkormányzattal együttműködésben:
október 1. (szombat)
- KerekBálint kerékpártúra Törökbálinton:
október 8. (szombat)
- 21. Kerekdomb futás:
október 16. (vasárnap)
- Őszi erdőtakarítás:
október 22. (szombat)
- Üzemlátogatás a Vertikál Nonprofit Zrt.-nél:
október 29. (szombat)
- Faültetés Törökbálint közterületein:
novemberben
- Madáretetés Törökbálint erdeiben:
decembertől márciusig

Ezekről és további programjainkról részletes tájékoztatást talál a www.kerekdomb.hu oldalon.

Jelen lapszámunk színes mellékletekkel bővített digitális változatát megtalálhatja honlapunkon, ha mobiltelefonjával leolvassa a következő kódot: